

ZONDAG 4.

Verklaring van het tweede deel van 's mensen ellende.

Het eerste deel van 's mensen ellende, dat bestaat in zonde en verdorvenheid, is tot dusver behandeld en verklaard in de twee vorige Zondagsafdelingen. Nu volgt in deze Zondag de verklaring van het tweede deel, dat bestaat in *de straf*, door de zonde verdiend.

Alvorens echter daarover gehandeld wordt, wordt tot nader verklaring en bevestiging van liet voorafgaande, eerst nog een antwoord gegeven op een tegenwerping of uitvlucht, die meestal ingebracht wordt tegen de vorige leer van 's mensen verdorvenheid. Dus worden in deze Zondag twee zaken behandeld:

1. Er wordt hier een *tegenwerping* tegen de voorgaande leer beantwoord, in vraag 9, en 2. wordt de *straf*, die de zonde verdient, verklaard in vraag 10 en 11.

Vraag 9: *Doet dan God de mens geen onrecht, dat Hij in Zijn Wet van hem eist, wat hij niet doen kan?*

Antwoord: *Neen Hij ^a). Want God heeft de mens also geschapen, dat hij dat kon doen b). Maar de mens heeft zichzelf en al zijn nakomelingen door het ingeven des duivels c) en door moedwillige ongehoorzaamheid van die gaven beroofd d).*

a. Matth. 18 : 23v., Luk. 17 : 10, Rom. 3 : 5v.

b. Gen. 1 : 27, Ef. 4 : 24.

c. Gen. 3 : 4, Joh. 8 : 44, 2 Kor. 11 : 3.

d. Pred. 7 : 29, Rom. 5 : 12.

Verklaring van Vraag 9.

De negende Vraag is een tegenwerping van 's mensen vernuft tegen de vorige, om in de verdorven mens een volkomen vrije wil, zowel ten goede als ten kwade, te willen stellen; of anders God van onrecht te beschuldigen. De kern van deze tegenwerping is deze: Wie onmogelijke dingen gebiedt, is onrechtvaardig (gelijk in de achtste Vraag gesteld wordt). God gebiedt in de Wet de verdorven mens onmogelijke dingen. Daaruit volgt dus, dat God onrechtvaardig zou zijn.

Hier dient men op twee dingen te letten:

1. of God rechtvaardig een onmogelijke gehoorzaamheid eisen kan,
2. of Hij ze ook tevergeefs eist.

1. *God eist het rechtvaardig.*

Want zoals de Catechismus antwoordt: *God had de mens zó geschapen, dat hij die gehoorzaamheid wel kon betonen. Maar de mens heeft door het ingeven des duivels en zijn eigen vrije moedwil zichzelf en al zijn nakomelingen van deze Goddelijke gaven beroofd; en zo heeft hij zichzelf en alle nakomelingen willens en wetens een onmogelijkheid bezorgd, om gehoorzaam te zijn. Eén en ander is al te voren aangetoond bij de Vragen 6 en 7.*

Hieruit is nu duidelijk, wat men dient te antwoorden op deze tegenwerping, n.l. dat hij onrechtvaardig is, die onmogelijke dingen gebiedt.

1. Tenzij Hij tevens eerst de macht erbij geeft, om te kunnen doen hetgeen Hij gebiedt.

2. Tenzij degene, wie het geboden wordt, deze macht door eigen schuld, willens en wetens verloren heeft. Maar God had de mens naar Zijn beeld geschapen, zodat hij alles doen kon, wat God naar Zijn recht van hem eiste. Is het nu, dat de mens willens en wetens, door eigen schuld, dit goed verloren heeft, daarmee heeft niet God tegelijk Zijn recht verloren, om de schuldige gehoorzaamheid te vorderen. Zoals men ziet, dat een schuldeiser zijn recht niet verliest om het hem verschuldigde te vorderen, al is het, dat de schuldenaar er al zijn goed heeft doorgebracht en onmachtig geworden is om te betalen. Matth. 18 : 24.

„Hij heeft zichzelf en al zijn nakomelingen van die gaven beroofd.”

Onze voorouders hebben de macht om God te gehoorzamen verloren, voor zichzelf en hun nakomelingen; want zij hadden ze voor beiden ontvangen. Het is, als wanneer een edelman van enig vorst een leengoed in ontvangst neemt onder de eed van trouw, in naam van hemzelf en van zijn opvolgers. Is hij zijn heer ontrouw, dan verliest hij het leen voor zichzelf en zijn opvolgers. En wanneer de leenheer aan de kinderen het leengoed, dat vanwege des vaders ontrouw verloren ging, onthoudt, dan doet hij hun geen onrecht; maar als hij het hun teruggeeft, dan bewijst hij genade.

2. God eist de gehoorzaamheid niet tevergeefs.

Want wanneer Hij deze eist, maakt Hij sommigen ook bekwaam, om Hem gehoorzaam te kunnen zijn. Hij heeft de Wet ook om andere redenen bevolen, d.w.z. dat het alles tezamen gedaan worde, wat Hij beval: n.l. opdat de uitverkorenen Gode de lof der gerechtigheid zouden toeschrijven en hun (eigen) onmacht belijden; opdat zij zouden weten, wat zij vooral van God moeten begeren, opdat zij tenslotte met God verzoend en door de Heilige Geest vernieuwd, een nieuwe gehoorzaamheid aan God in dit leven gaan bewijzen; en opdat de verworpenen de uitwendige tucht zouden oefenen, en dat hun verdorvenheid en moedwil ontdekt worde, opdat zij niet te verontschuldigen zijn; en opdat de rechtvaardigen, wanneer zij gestraft worden, des te heerlijker openbaar worden.

Daarom is op de tegenwerping, die aan de voorafgaande het meest gelijk is, n.l. dat „wie onmogelijke dingen gebiedt, die gebiedt het tevergeefs” dit het juiste antwoord: Wie onmogelijke dingen gebiedt, die gebiedt tevergeefs, wanneer hij n.l. alleen met die bedoeling gebiedt, dat de onmogelijke dingen verricht zullen worden; maar niet, wanneer het tot andere doeleinden bevolen wordt, zoals van Gods wege geschiedt, zowel ten opzichte van de Godzaligen als van de goddelozen.

Want God eist de volkomen gehoorzaamheid aan de Wet, van de zijde der Godzaligen: 1. Opdat hun onmacht gekend worde, Rom. 3 : 20: „Door de Wet is de kennis der zonde”; 2. Opdat zij weten zouden, hoe zij vóór de val geweest zijn; 3. Opdat zij weten, wat vooral zij van God moeten begeren, n.l. de vernieuwing van de natuur; 4. Opdat zij verstaan, wat Christus bedoelt te doen, n.l. dat Hij vóór hen voldaan heeft en hen wederbaart; en 5. Opdat in de Godzaligen een nieuwe gehoorzaamheid zou aanvangen. Want de Wet leert, wat God voor de weldaad der verlossing van ons terugvraagt.

Van de goddelozen wordt de gehoorzaamheid geëist,

1. Opdat de rechtvaardigheid Gods in hun verdoemenis zou openbaar worden;

want zij weten, wat zij behóren te doen. Wanneer ze dat dus niet doen, dan worden zij terecht verdoemd, Luk. 12 : 47: „De dienstknecht welke geweten heeft den wil zijns Heeren”, enz.

2. Opdat de uiterlijke tucht gehandhaafd, en

3. Opdat de voorwerpen van genade zouden bekeerd worden.

Wie onmogelijke dingen gebiedt, die gebiedt niet tevergeefs, n.l. wanneer dit erbij gesteld wordt: tenzij hij tevens de macht geeft om te doen. Maar wanneer God iets gebiedt, dan geeft Hij ook de uitverkorenen de macht om het te doen en Hem gehoorzaam te zijn, door dit in hen te beginnen en tenslotte te voleindigen. (Vgl. D.L., III/IV, art. 17). Alzo dat de uitverkorenen mét Augustinus zeggen: „Geef wat Gij beveelt, en beveel dan wat Gij wilt, en Gij zult niet te vergeefs bevelen.” Zo is dus deze onmogelijke eis een zeer grote weldaad, omdat zij de weg is om de mogelijkheid te krijgen.

Vraag 10: Wil God zulk een ongehoorzaamheid en afval ongestraft laten?

Antwoord: Neen Hij, geenszins. Maar Hij vertoornt Zich schrikkelijk ^{a)}, beide over de aangeboren b) en werkelijke zonden c), en wil die door een rechtvaardig oordeel tijdelijk en eeuwig straffen, gelijk Hij gesproken heeft d): Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet, om dat te doen.

a. Rom. 1 : 18, 2 Thess. 1 : 7-9.

b. Rom. 5 : 12 en 14; 6 : 23, Ef. 2 : 3.

c. Rom. 1 : 18; 2 : 8, Ef. 5 : 6.

d. Gal. 3 : 10, Deut. 27 : 26.

Verklaring van Vraag 10.

Tot zo ver hebben wij het eerste deel van 's mensen ellende, n.l. de zonde en de oorsprong daarvan verklaard. Nu wordt er verder gehandeld over de straf der zonde; hetwelk het tweede deel vormt van 's mensen ellende. De Catechismus leert ons hier op grond van de Heilige Schrift, dat God de zonde zeer zwaar, rechtvaardig en stellig straft. *Zeer zwaar*; d.w.z. met tijdelijke en eeuwig straffen, en wel vanwege de grootte der zonde; want het oneindig Goed is vertoornd. *Rechtvaardig*, want alle zonden schenden de rechtvaardigheid Gods én Zijn Wet. En daarom verdient ook de geringste zonde de eeuwig verstoting en straf. *Stellig*, want God is waarachtig, en Hij verandert nimmermeer het vonnis, dat eenmaal in de Wet is uitgesproken: „Vervloekt zij, die de woorden dezer Wet niet zal bevestigen, doende dezelve”, Deut. 27 : 26, Gal. 3 : 10.

Vraag 11: Is dan God ook niet barmhartig?

Antwoord: God is wel barmhartig a), maar Hij is ook rechtvaardig b). Daarom eist zijn gerechtigheid, dat de zonde, welke tegen de allerhoogste Majesteit Gods gedaan is, ook met de hoogste, dat is: met de eeuwig straf, aan lichaam en ziel gestraft worde c).

a. Ex. 34 : 6, Ps. 86 : 15; 103 ; 8, Ef. 2 : 4.

b. Ex. 20 : 5; 34 : 7, Ps. 5 : 5.

c. Matth. 10 : 28.

Verklaring van Vraag 11.

Deze Vraag is een tegenwerping van de aanhangers van *Origenes*. Zij zijn van mening, dat tenslotte alle goddelozen, ja zelfs ook de duivelen, nog zalig zullen worden; en zulks in strijd met Vraag 10, en vooral met het feit, dat God alle zonden met eeuwige straffen bestraft. „Want”, zeggen zij, „God is hoogst barmhartig; dus zal Hij van Zijn gestrenge recht enige afstand doen, en de zonde niet met eeuwige straffen bestraffen.”

De Catechismus geeft hierop ten antwoord, dat God wel hoogst barmhartig is, echter zó dat Hij ook rechtvaardig is. Alsof zij wilden zeggen, dat Hij Zijn barmhartigheid niet bewijst, tenzij Zijn gerechtigheid ongekrenkt blijve. Daaruit besluiten zij, dat, ondanks de barmhartigheid, zijn rechtvaardigheid eist, dat alle zonden met de hoogste, dat is: met de eeuwige straffen aan lichaam en ziel gestraft worden; en wel daarom, dat alle zonden tegen de hoogste Majesteit Gods begaan worden; en dat er dus een overeenkomst moet zijn tussen de misdaad en de straf. Want het feit is des te gruwelijker en verdient dan ook des te zwaarder straf, naarmate de persoon belangrijker is, tegen wie het bedreven en die daardoor beledigd wordt.

Het komt dus Eén, Die hoogst barmhartig is, wel toe, dat Hij niet Zijn uiterste recht vordert, zonder kwetsing nochtans van Zijn rechtvaardigheid, welke in God ook op het hoogst (aanwezig) is, niet minder dan Zijn barmhartigheid. (Verg. D.L., II, art. 1). En Zijn gerechtigheid (zoals Hij Zich in Zijn Woord geopenbaard heeft) vereist, dat onze zonden, die tegen Zijn oneindige Majesteit bedreven zijn, niet alleen met tijdelijke, maar ook met eeuwige straffen, zowel naar ziel als lichaam, gestraft worden.

Aanhoudend bezwaar. Ja, maar als God dan niet afstand doet van het strengste en uiterste recht, dan is Hij niet barmhartig, maar alleen rechtvaardig. Welnu, Hij straft de zonde eeuwig, dus voert Hij Zijn uiterste recht uit. En dus is Hij uitsluitend rechtvaardig en niet tegelijk barmhartig.

Antwoord. Hoewel God de zonden met de eeuwige straf straft, toch laat Hij veel van Zijn uiterste recht schieten. Want wat de verworpenen betreft, jegens hen betoont Hij grote barmhartigheid, wanneer Hij in dit leven de straffen uitstelt, en hen met vele weldaden tot bekering lokt; en in de eeuwigheid zelf zal Hij hen lichter straffen, dan hun zonden wel verdienen; en ten laatste zal Hij Zich niet over hun ondergang verblijden.

Wat betreft de uitverkorenen: ook jegens hen betoont Hij de allergrootste milddadigheid, als Hij hun Zijn Zoon geeft en Hem in hun plaats, uit louter genade en barmhartigheid, aan de straffen onderwerpt, waartoe Hij door geen enkel recht of enige verdienste hunnerzijds verplicht is. Bovendien, hoewel iemand zijn uiterste recht zoekt, kan hij toch nog barmhartig zijn, wanneer hij in zijn wijsheid een manier weet te vinden, om de straffen te lenigen, en zijn barmhartigheid zo te richten, dat de gerechtigheid niet gekrenkt wordt, en die zich, wanneer de rechtvaardigheid uitgevoerd wordt, niet verblijdt in het verderf van een booswicht, maar liever zou willen, dat hij in leven bleef.

Want een rechter, die zich niet over het verderf van een booswicht verblijdt, wanneer hij hem de straf doet ondergaan, maar met medelijden bewogen wordt - hoewel hij het uiterste recht uitvoert - mag toch barmhartig heten. Van God is dit allebei openbaar: Hij toch heeft geen vermaak in het verderf der goddelozen, want

Hij wil niet de dood der zondaars; én Hij straft alle zonden terdege naar het uiterste recht, d.w.z. met tijdelijke en eeuwige straffen, opdat Hij rechtvaardig zij. Maar Hij verzacht ook het hoogste recht, wanneer Hij de straf van ons afwendt, op Zijn Zoon, opdat Hij insgelijks barmhartig zij.

Men moet dus de barmhartigheid en rechtvaardigheid van God steeds tezamen verbinden, en nooit van elkaar scheiden. De *barmhartigheid* dient, opdat wij niet twifelen of wantrouwen aan de verlossing uit onze ellendigheid, aangezien God zeer barmhartig is. De *rechtvaardigheid* dient, opdat wij zijn barmhartigheid niet misbruiken tot zorgeloosheid des levens, daarop maar voortzondigende, om ons te bedriegen; want God is ook rechtvaardig.

Hiertegen plegen nog andere tegenwerpingen gericht te worden.

Tegenwerping 1. De goddelozen bloeien in dit leven. Daarom worden niet alle zonden met tijdelijke en eeuwige straffen vergolden.

Antwoord. (1) Zij bloeien niet altijd, want zij worden ten laatste in de eeuwige pijn geworpen, indien zij zich niet bekeren.

(2) Ook terwijl het hun wèl gaat, worden ze gestraft. Want zij worden gekweld en gepijnigd door de knaging der consciëntie; en hierbij komen vaak nog andere vreselijke straffen. Tenslotte zijn de goederen, die zij met grote wellusten gebruiken, hun tot schade, en dat des te meer, naarmate zij moeten belijden, dat zij daardoor gestraft worden. Want meestal gebruiken ze die tot gulzigheid en andere lelijke zonden, waardoor zij zichzelf de tijdelijke en eeuwige straffen op de hals halen.

Tegenwerping 2. Maar God heeft het kwaad en de dood niet gemaakt. Daarom zal Hij de zonde niet zo zwaar straffen.

Antwoord. Hij heeft ze wel niet in den beginne gemaakt, maar toch heeft Hij daarna in Zijn rechtvaardig oordeel de zondaars met de dood gestraft, en straft ze nog, zoals Hij dreigt: „Gij zult den dood sterven.” Daarom staat er bij de profet, Amos 3 : 6: „Zal er een kwaad in de stad zijn, dat de HEERE niet doet?”

Tegenwerping 3. Als God de zonde straft met tijdelijke en eeuwige straffen, dan straft Hij tweemaal voor één zaak, n.l. eerst in dit leven, en hiernamaals na dit leven; en dat is onrechtvaardig.

Antwoord. Hij straft de zonde niet tweemaal. Want de straffen die God de goddelozen in dit en in het andere leven toeschikt, zijn niet twee verschillende straffen, maar twee trappen of delen van één straf; want de tijdelijke straffen zijn maar een beginsel van de eeuwige, en vormen niet één gehele of afzonderlijke straf op zichzelf.

Tegenwerping 4. Ongelijk(soortig)e zonden moeten met geen gelijke straffen gestraft worden. Daarom moeten niet alle zonden met eeuwige straffen vergolden worden.

Antwoord. Dat is niet juist. Maar alleen dit volgt eruit, dat niet alle zonden met gelijke en even grote straffen gestraft moeten worden; en dit is de waarheid. Welnu, alle zonden, zelfs de geringste, verdienen de eeuwige dood, omdat ze verkeerd doen tegen het eeuwig en oneindig Goed. Derhalve zullen alle zonden, wat de duur aangaat, wel gelijk gestraft worden, maar niet met gelijke straffen. Want zwaardere zonden zullen met zwaarder, en lichtere zonden met lichter straffen - en dat: tot in eeuwigheid - gestraft worden.

Tegenwerping 5. Als God de zonden met de eeuwige straffen straft, dan volgt daaruit, dat wij allen tezamen in die straffen eeuwig moeten vergaan, of dat Gods rechtvaardigheid gekrenkt wordt.

Antwoord. Indien God de zonde in ons had willen straffen, zouden wij allen voor

eeuwig rampzalig geweest zijn. Of Gods gerechtigheid had gekrenkt moeten worden, indien God ons de straffen kwijtschold zonder volkomen voldoening. Maar Hij doet geen van beide. Want Hij straft onze zonden, niet aan ons, maar aan Christus. Want voorzeker zouden wij anders allen tezamen hebben moeten vergaan. Ook straft Hij ze aan Christus wel met een tijdelijke straf, maar die toch aan de eeuwige gelijk is; zoals hierna bij de uiteenzetting van Christus' dood nader verklaard zal worden. Dit is de goedertieren verzachting van het recht, welke het Evangelie bij de Wet doet.

Aanhoudend bezwaar. Als God onze zonden aan Christus straft, en Hij rechtvaardig is, dan behoort Hij ze niet aan ons te straffen; en daarom wordt de Godzaligen ten onrechte kruis en tegenspoed toegezonden.

Antwoord. Het kruis is geen straf voor de zonden, maar slechts een Vaderlijke kastijding, om hen tot nederigheid te tuchtigen.

Over kruis en tegenspoed.

Op dit punt zijn er drie belangrijke verschilpunten:

1. Hoevelelei kruis of tegenspoed er is;
2. welke de oorzaken van het kruis zijn; en
3. welke troost men tegenover het kruis stellen moet.

1. Hoevelelei kruis of tegenspoed er is.

De rampen of wederwaardigheden zijn óf eeuwig óf tijdelijk.

De *eeuwige* zijn die eindeloze kwelling en smart naar ziel en lichaam, die alle duivelen en goddeloze mensen, die in dit leven niet bekeerd worden, zullen moeten ondergaan. Deze pijn en weedom heet in de Heilige Schrift *gehenna, vuur, worm, kwelling en eeuwige dood*. Want deze straffen zullen eeuwig duren en gelijkvormig zijn aan de straffen van stervenden, die altijd stervende zijn en maar nooit sterven kunnen. Want dat zal de eeuwige dood zijn: steeds te sterven, en nooit dood-zijn; of een gestadige dood met eeuwigdurende kwellingen en verdriet.

Dat er zulke straffen zijn, betuigt de Heilige Schrift in Jes. 66 : 24: „Hun worm zal niet sterven en hun vuur zal niet uitgeblust worden”, Marc. 9 : 43v.: „Henen te gaan in de hel, in dat onuitblusselijk vuur; waar hun worm niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt”, Matth. 25 : 41: „Gaaf weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk den duivel en zijnen engelen bereid is”, Matth. 10 : 28: „Vreest veel meer Hem, Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel”, en 1 P. 4 : 18: „Indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddeloze en zondaar verschijnen?” De ziel is de oorzaak en bron van de zonden; het lichaam is het instrument om uit te voeren hetgeen de ziel gebiedt. Daarom zullen de werkmeester en het werktuig der zonden beide rechtvaardig gestraft worden.

De reden hiervoor is duidelijk. Want voor de zonde, tegen het oneindig Goed bedreven, wordt rechtvaardig een oneindige straf gevorderd; en door een tijdelijke straf van het schepsel kan de oneindige gerechtigheid van de Schepper niet voldaan worden.

Op dit punt werpt men tegen, dat het Gode niet betamen zou - aangezien Hij ten hoogste barmhartig is - dat Hij zijn schepselen met eeuwige pijnen straffen zou. Maar even tevoren is al geantwoord, dat God niet alleen hoogst barmhartig, maar ook hoogst rechtvaardig is; en dat Hij daarom de eeuwige pijnen der goddelozen kan aanzien. Hetgeen nog verder hiertegen ingebracht wordt, is reeds bij Vraag 10 behandeld.

De *tijdelijke* tegenspoeden, zoals ziekte, armoede, verachting, laster, verdrukking,

ballingschap, oorlog en andere ellendigheden: daaraan zijn in dit leven zowel de vromen als de goddelozen, en ten laatste ook aan de tijdelijke dood onderworpen. *Deze zijn of straffen of kruis.*

Een *straf* is een verderving en pijn, die tot vergelding van de misdaden door de Gerechtigheid toegezonden wordt. Alle tegenspoeden der goddelozen zijn straffen. Want zij worden hun met die bedoeling toegezonden, dat aan Gods gerechtigheid genoegdoening gedaan wordt; en de Wet verplicht alle mensen of tot gehoorzaamheid of tot straf. En hoewel de tijdelijke straffen der goddelozen niet genoegdoen aan Gods gerechtigheid, toch zijn het straffen. Want ze vormen een deel van de totale straf, of zijn een begin der vergelding, van hetgeen in eeuwigheid van hen geëist wordt. Zoals een deel van de lucht „lucht” genoemd wordt, zo heet een gedeelte van de straf ook „straf.”

Want er is verschil in straf. Het *eerste* (deel der straf) is er in dit leven. Want als het geweten bij de goddelozen knaagt, dan begint reeds de helse worm. Het *tweede* is er in de tijdelijke dood, wanneer de zielen, van de lichamen gescheiden, zonder troost in de plaats der pijniging gestoten worden, Luk. 16. Het *derde* is er in het laatste oordeel, wanneer lichaam én ziel in de hel geworpen zullen worden, en wanneer alle helse en eeuwige straffen als een heirleger geweldig alle goddelozen zullen aanvallen.

Het *kruis* wedervaart de Godzaligen; het is eigenlijk geen straf, want het wordt hun niet toegezonden als een voldoening voor de zonden.

Er zijn vier soorten kruis, onderscheiden naar de bedoeling, waarmee ze ons toegezonden worden. Het kruis, of de rampen der vromen zijn:

1. *Kastijdingen* der Godzaligen, welke uit Gods barmhartigheid voortvloeien. Daarom zijn het eigenlijk geen straffen, maar Vaderlijke kastijdingen; evenals een vader zijn zoon zacht tuchtigt, wanneer hij zondigde; opdat zij daardoor zouden vermaand worden, om met hun zonden en afdwalingen te breken. Ziet eens, hoe David om zijn zondeval door de Heere getuchtigd werd, toen hij ervoor in ballingschap moest omzwerven. Zo gedraagt God Zich veelal jegens Zijn kinderen, dat Hij op zware zonden ook zware kastijdingen laat volgen, ten einde in hen berouw op te wekken en ze te herinneren aan Gods toorn en aan de eeuwige straffen, die zij hadden moeten ondergaan, indien zij zich niet bekeerden en om Christus' wil vergeving verkregen. Zie 1 Kor. 11 : 30-32: „Daarom zijn onder u vele zwakken en zieken en velen slapen. Want indien wij onszelven oordeelden, zo zouden wij niet geoordeeld worden. Maar als wij geoordeeld worden, zo worden wij van den Heere getuchtigd, opdat wij met de wereld niet zouden veroordeeld worden.”

2. *Beproeving* van het geloof en de hoop, aanroepingen, vreze Gods en lijdzaamheid der Godzaligen, opdat zij in deze deugden zouden vorderen, en hun zwakheden aan henzelf en anderen ook bekend worden, zoals uit *Jobs* tegenslagen gebleken is.

3. *Martelaarschappen*. Dit zijn a.h.w. getuigen voor de Godzaligen, omdat zij de leer met hun bloed komen te bevestigen. Want de tegenslagen, ballingschappen, kwellingen en tirannie, welke de Godzaligen omwille van de belijdenis der waarheid, van de zijde der vervolgers vaak moeten verduren, zijn werkelijk „*martyria*”, d.w.z. getuigenissen en zegels tot bevestiging van het feit, dat de leer des Evangelies, waarvoor zij hun bloed laten vergieten, alleen de ware leer is, en dat die (leer n.l.) hen, zelfs in de dood, troosten en geruststellen kan, dat er na dit leven hun een ander en beter leven, en de vervolgers een rampzalig oordeel te

wachten staat.

4. Het *rantsoen* of de voldoening voor de zonde. Dat is uitsluitend de gehoorzaamheid van Christus of Zijn betaling voor de zonde, begonnen van het uur van Zijn ontvangenis af, en voortdurend tot het laatste van Zijn strijd aan het kruis, ja zelfs tot het tijdstip van Zijn dood toe.

2. *Welke de oorzaken van de tegenheden zijn.*

Deze zijn, wat de goddelozen betreft:

1. de zonden, die de straffen verdienen en God daartoe aanzetten;
2. Gods rechtvaardigheid, die de straffen vanwege de zonde toezendt;
3. de instrumentele oorzaken zijn onderscheiden, zoals engelen, mensen, goeden en kwaden, alsook andere schepselen, die allen tezamen tegen de zondaar gewapend worden en Gode ten dienste staan.

De oorzaken van de tegenspoeden der Godzaligen, zijn:

1. De *zonde*. Echter niet zoals bij de goddelozen. Want zij (n.l. de Godzaligen) worden daartoe Vaderlijk gekastijd, opdat zij hun afwijkingen zouden leren kennen, om hun wandel te verbeteren. God toornt soms wel eens op hen, hetgeen zij verdienen; echter zijn dit uitsluitend vermaningen tot boetvaardigheid, vgl. 1 Kor. 11 : 32: „Maar als wij geoordeeld worden, zo worden wij van den Heere getuchtigd”, en Ps. 119 : 71: „Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest.” Maar bij de goddelozen viert God de teugels, om naar het verderf te lopen. Hij geeft hun de vermaken van dit leven, zodat zij een korte vreugde genieten, opdat Hij hen, daar Hij ze als Zijn schepselen nog Zijn liefde betoonde, des te meer van ondank zou kunnen beschuldigen en hun alle uitvluchten zou benemen.
2. Opdat zij daardoor zouden leren, de zonde, de wereld en de duivel te haten, Joh. 15 : 19: „Indien gij van de wereld waart, zo zou de wereld het hare liefhebben”, Ef. 6 : 12: „Wij hebben den strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten”, enz., en 1 Joh. 2 : 15: „Hebt de wereld niet lief.”
3. Opdat zij beproefd en in de Godzaligheid geoefend zouden worden; ja, opdat zij steeds oorzaak zouden hebben om zich te kunnen oefenen en verder te gaan in het geloof, in de hoop, in de gehoorzaamheid, in de aanroeping van God en in de beoefening van lijdzaamheid. Want het is gemakkelijk om te roemen in zijn geloof, als men in voorspoed leeft. Maar in tegenspoed bespeurt men het best de heerlijkheid van de deugd, Eccl. 34 : 10: „Die niet ervaren is, weet weinig”, en Rom. 5 : 4: „De bevinding (werkt) hoop”?
4. Veel bijzondere gebreken bij de Godzaligen. Manasse, Josafath en anderen hadden ieder hun eigen zonden, zoals daarom ook de kastijdingen verschillend zijn. Daardoor geeft de Heere te kennen, hoezeer Hij Zich over de zonde van de Zijnen vertoornt, ja dat Hij die zwaarder straffen zal, als zij erin volharden, Luk. 12 : 47: „En die dienstknecht welke geweten heeft den wil zijns Heeren en zich niet bereid noch naar Zijnen wil gedaan heeft, die zal met vele slagen geslagen worden.”
5. Opdat de luister en heerlijkheid Gods in de wonderlijke verlossing des- te meer zou uitschitteren. Daarom laat de Heere de Zijnen wel eens in de grootst mogelijke gevaren komen, zoals in Egypte, Babel, enz. gebleken is; zodat Hij ze wel eens „ter helle doet nederdalen”, maar Hij doet ook „weder opkomen”, 1 Sam. 2 : 6, om te bewijzen, dat Zijn verlossing zeer heerlijk en wonderbaar is, ja ver boven het bereik van enig schepsel, om uit te vinden.

6. Opdat de Godzaligen aan Christus zouden gelijkvormig zijn, zowel in ellende als in heerlijkheid, 2 Tim. 2 : 12: „Indien wij verdragen, wij zullen ook met Hem heersen”, Rom. 8 : 29: „Die Hij te voren gekend heeft, die heeft Hij ook te voren verordineerd den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn”, en Matth. 10 : 24: „De discipel is niet boven den meester, noch de dienstknecht boven zijnen heer.”
7. Opdat zij door hun martelarijen aan de ware leer getuigenis zouden geven. Want wanneer de Godzaligen om hun belijdenis vele moeilijkheden, ja zelfs de dood willen verduren, dan betonen zij daarmee, dat zij van die waarheid ten volle bij henzelf overtuigd zijn, en - zonder God tot toom te verwekken - daarvan geenszins kunnen afwijken; ja, dat deze leer hun zelfs in de dood een vaste troost biedt, en derhalve een waarachtige leer is. In Joh. 21 : 19 wordt Petrus voorzegd, „met hoedanigen dood hij God verheerlijken zoude.”
8. Opdat daaruit zou blijken, dat er een toekomstig oordeel en een eeuwig leven te wachten staat. Want Gods rechtvaardigheid en waarheid vordert, dat het de goeden wel en de kwaden slecht gaat. Nu geschiedt dit niet altijd in dit leven. Dus moet er nog een ander leven te wachten zijn. Vgl. 2 Thess. 1 : 4v. „Alzo dat wijzelf van u roemen in de Gemeenten Gods over uw lijdzaamheid en geloof in al uw vervolgingen en verdrukkingen, die gij verdraagt; een bewijs van Gods rechtvaardig oordeel”, enz.

Hiervandaan komt deze *tegenwerping* van een wereldling tegen Gods voorzienigheid. „De Gemeente”, zeggen zij, „is Gods Gemeente niet. Want zij wordt in heel de wereld bestreden en van alle mensen vertreden.”

Antwoord. Juist omdat zij door de goddeloze en boze mensen bestreden, en om de leer des Evangelies onderdrukt wordt, is zij de wáre Gemeente. „Want indien zij van de wereld was, zo zou de wereld het hare liefhebben”, Joh. 15 : 19. Maar de oorzaak van de tegenspoed en het lijden van Gods volk is openbaar; en de ellendige uitkomst zal de wereld ten laatste te schande maken en haar dwaasheid weerleggen.

3. *Vertrouwingen, die tegen het kruis en lijden kunnen dienen.*

De vertroosting in kruis en tegenheden zijn tweeërlei. Sommige ervan komen alleen de Gemeente toe, en de andere heeft de Gemeente gemeen met de filosofie. Dit is in de algemene Voorrede, bij de 3e Vraag al genoemd, en wordt hier nu nader verklaard. De eerste vertroosting, mét de twee laatste, komen alleen aan de Godzaligen toe; evenwel zijn de andere gemeenschappelijk, zij het alleen maar naar de letter; maar in haar volle kracht en betekenis strekken zij mede uitsluitend tot troost voor de ware Gemeente.

1. *De zonden zijn vergeven en zij zijn met God verzoend.* Dit vormt het fundament en de grondslag voor alle andere vertroosting. Want zonder deze kunnen de andere geen nut doen; aangezien iemand die in onzekerheid leeft aangaande zijn verzoening met God, steeds in twijfel verkeert, of hem de belofte der genade wel toekomt; terwijl daarentegen, wanneer deze troostgrond zuiver gelegd is, alle andere vanzelf volgen. Vgl. Rom. 8 : 31: „Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?” Ja, als God een Vader der Zijnen is, dan kunnen wij verzekerd zijn (van het feit), dat Hij niets zal toezenden dat hun schadelijk zijn kan, maar dan zal Hij hen daarentegen tegen alle kwaad beschermen. Want het staat vast, dat, wanneer de oorzaak weggenomen is, ook hetgeen uit die oorzaak voortvloeit, vernietigd is. Welnu, als de zonde weggenomen is, dan kunnen ook de straffen en de dood, als gevolgen der zonde, niet meer van kracht zijn.

2. *Het lijden geschiedt niet zonder Gods wil en voorzienig bestel.* Daaruit volgt, dat men Hem in voor- en tegenspoed gehoorzaam zijn moet. Deze troost stelt het hart van Gods kinderen tevreden, omdat zij verstaan, dat het hun Vader is Die wil, dat zij dat lijden moeten ondergaan; en aan Zijn gehoorzaamheid bevinden zij zich gebonden. Hiermee vertroosten zij zich, niet alleen omdat Hij het zo wil, maar zij bedenken ook, wat zij zoal aan Hem verschuldigd zijn, en zij zijn bij zichzelf ervan overtuigd, dat zij zelfs het aller- zwaarste lijden om Zijnentwil behoorden te verdragen, temeer omdat het geen straf voor hun zonden, maar een Vaderlijke kastijding is. Job 2 : 10: „Zouden wij het goede van God ontvangen en het kwade niet?” en 13 : 15: „Ziet, zo Hij mij doodde, zoude ik niet hopen?”, Ps. 39 : 10: „Ik ben verstomd, ik zal mijnen mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan.” Daarom komen zij ook met Job te zeggen: „De HEERE heeft gegeven en de HEERE heeft genomen; de Naam des HEEREN zij geloofd!”, Job 1 : 21. Ook de filosofen leren, dat men geduldig dragen moet wat niet veranderd kan worden. Daarin stellen zij dus een onvermijdelijke noodzaak, en zij leren, dat het dwaasheid is om zich tegen de prikkel te stoten. Maar intussen onderwerpen zij zich niet aan God in hun tegenslagen, erkennen Zijn toorn niet, en, willen die niet gewillig dragen, ten einde Hem te gehoorzamen. Zij erkennen slechts, dat zij het kwaad niet van hun hals kunnen afwerpen. En dit is werkelijk een ellendige troost.

3. *Het is een heerlijk werk en een ware deugd, Gode gehoorzaam te zijn.* En om dit te behouden, moet men in kruis en tegenspoed de moed niet opgeven. Tijdelijke bezittingen zijn grote weldaden van God, maar geloof, hoop, gehoorzaamheid enz. overtreffen ze verre. Daarom dienen wij er wel voor te zorgen, dat wij de mindere weldaden niet boven de meerdere stellen, en dat wij de meerdere niet verwerpen, om de mindere te houden, Matth. 10 : 37: „Die vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig”, en 16 : 25: „Zo wie zijn leven zal willen behouden, die zal hetzelfde verliezen.” Op deze troost dringen ook de filosofen wel aan; echter erg flauwtjes, omdat zij de ware deugd missen.

4. *Zij die in tegenspoed zijn, hebben een goede consciëntie.* Deze is echter uitsluitend oprecht in de Godzaligen, die overtuigd zijn van de vergeving van hun zonden, en weten, dat God hun om Christus, de Middelaar, genadig is; door welk geloof zij een nieuwe gehoorzaamheid aanvangen. De wijsgeren, zoals Cato en anderen, troosten hun aanhangers op een heel andere manier. Want wanneer zij tegenslagen hadden, murmureerden zij tegen God, en zouden zij wel gewild hebben, dat het geluk ¹⁾ hun goede consciëntie (zoals zij die noemden) steeds gevolgd was.

5. *De kastijdingen, beproevingen en martelarijen worden van Godswege met een goede bedoeling toegezonden.*

A. Tot Zijn eer, die openbaar wordt in de verlossing. Door deze overweging wordt de pijn der Godzaligen verzacht. Want zij weten, dat door hun lijden en gehoorzaamheid God verheerlijkt wordt, en dat er een heerlijke verlossing eenmaal op volgen zal, Ps. 44 : 23: „Om Uwentwil worden wij den gansen dag gedood; wij worden geacht als slachtschapen”, en 119 137: „HEERE, Gij zijt rechtvaardig, en elke Uwer oordelen is recht.”

B. Tot onze zaligheid, welke door de tegenslagen volmaakt wordt, 1 Kor. 11 : 32: „Wij worden van den Heere getuchtigd, opdat wij met de wereld niet zouden veroordeeld worden.”

C. Ook tot zaligheid van anderen, en tot voortplanting van de ware Gemeente. Ziet dit bij de Apostelen, Hand. 5 : 41: „Zij dan gingen henen, verblijd zijnde, dat zij waren waardig geacht geweest om Zijns Naams wil smaadheid te lijden.”

Want velen werden door hun standvastigheid bekeerd en in het geloof bevestigd.

De wijsgeren zeggen, dat men tot een goed doel leidt, wanneer men het vaderland daardoor tracht te behouden, en om een eeuwige naam te maken, enz. Maar intussen denkt de ellendige mens: „wat zal mij dit baten, als ik dan verloren moet gaan?”

6. *Men moet de uitkomst van voor- en tegenspoed eens vergelijken.* Immers is het beter om gedurende een korte tijd door de Heere getuchtigd te worden - terwijl men dan intussen een zékere hoop op verlossing bezit - dan in overvloed aan alle mogelijke dingen te leven, en ten slotte door God verstoten en in het eeuwige verderf neergeworpen te worden. De wijsgeren vinden, wanneer zij kwade dingen onderling vergelijken, op dit punt een gering goed, dat uit de onderlinge vergelijking van de kwade dingen voortkomt. Maar het voornaamste goed, waarvoor men veel lijden moet om het te verkrijgen, dat kennen zij niet.

7. *Dat men een vaste hoop hebbe, dat het lijden uit genade vergolden en beloond worden zal in dit of in het toekomstige leven,* Matth. 5 : 12: „Uw loon is groot in de hemelen.” Immers in de hemelen worden andere goederen in het vooruitzicht gesteld, waarmee het lijden van deze tijd niet te vergelijken is. Ja, zelfs ontvangen de gelovigen al in dit leven grote goederen, meer dan de onbekeerden. Want zij hebben vrede met God en genieten reeds de beginselen van het eeuwige, zalige leven. En ten opzichte van de tijdelijke goederen, al zijn ze soms gering, ook daarvan hebben zij er voldoende tot verkrijging van hun zaligheid, Matth. 19 : 29: „Zo wie zal verlaten hebben huizen, of broeders of zusters, of vader of moeder, of vrouw of kinderen of akkers om Mijns Naams wil, die zal honderdvoud ontvangen en het eeuwige leven beërven”, Ps. 37 : 16: „Het weinige dat de rechtvaardige heeft, is beter dan de overvloed veler goddelozen”, en Rom. 5 : 3: „Maar wij roemen ook in de verdrukkingen”, enz.

De in het vooruitzicht gestelde vergelding vertroost ook de filosofen enigszins in een klein, maar niet in een groot kwaad. Want zij zouden de vergelding liever willen missen, dan dat ze die zo duur moesten kopen. Ook is hun voorgestelde vergelding niet gelijk aan de onze, maar onzeker, kleiner en tijdelijk.

8. *De gelovigen moeten letten op de voorbeelden van anderen.*

1. Van Gods Zoon, Joh. 15 : 20: „Een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer.” En God wil, dat zij aan het beeld van Christus gelijkvormig zullen worden, Rom. 8 : 29, Fil. 2 : 5 en 2 Kor. 8 : 9. Zij moeten dus Jezus volgen zowel in smaad als in eer. Dit vereist ook dankbaarheid. Want Hij heeft niet voor Zichzelf, maar voor de Zijnen de dood geleden.

2. De voorbeelden van de heiligen en martelaren, die geleden hebben, en toch op een wonderlijke manier door God verlost en behouden werden. Zij moeten zichzelf niet meer voorspoed beloven, dan anderen, die misschien beter waren dan zij, te beurt is gevallen. Matth. 5 : 12: „Alzo hebben zij vervolgd de Profeten, die vóór u geweest zijn”, en 1 P. 5 : 9: „Denwelke wederstaat, vast zijnde in het geloof, wetende dat hetzelfde lijden aan uw broederschap, die in de wereld is, volbracht wordt.”

9. *God is met Zijn hulp steeds en in alle tegenheden bij de Zijnen tegenwoordig.* Dit ondervinden zij, wanneer Zijn Geest hen versterkt en troost. Ja, Hij laat de Zijnen nooit „verzocht worden boven vermogen”, maar de tegenheden zijn steeds gevoegd naar de krachten, die zij ontvingen, en zij verkrijgen „met de verzoeking ook de uitkomst”, om het te kunnen verdragen, 1 Kor. 10 : 13. En in Ps. 91 : 15 belooft de Heere: „In de benauwdheid zal Ik bij hem zijn.” Vgl. ook Joh. 14 : 16:

„Hij zal u een anderen Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid”; in vers 18: „Ik zal u geen wezen laten”, en in vers 23: „Mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken.” Jes. 49 : 15: „Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars buiks? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik toch u niet vergeten.”

10. Eindelijk zullen zij eens ten enenmale van alle tegenspoeden verlost worden.

Zoals er in de straf drie trappen zijn, zo ook in de verlossing.

De eerste in dit leven. Want zij hebben reeds aanvankelijk het beginsel van het eeuwige leven in zich, Rom. 8 : 23.

Ten tweede: in de lichamelijke dood. Dit zien wij bij Lazarus, wiens ziel terstond gedragen werd in Abrahams schoot, Luk. 16 : 22.

Ten derde: na de opstanding, wanneer lichaam en ziel weder verenigd, genieten zullen een volkomen heerlijkheid en gelukzaligheid bij God, door Wie alle tranen van hun ogen zullen afgewist worden, Openb. 21 : 4.

De eerste troost is het fundament en beginsel van alle ware vertroostingen; en deze laatste het eind en de volmaking van alle andere. Zo zien wij dus het eerste deel van de Catechismus, dat handelt over 's mensen ellende - bestaande in zonde en straf - verklaard en geopend. Hieruit nu kan men vanzelf het besluit trekken, dat de wijsgeren in vroeger tijd een verkeerde gedachte hadden inzake de kennis van de mens. Want als zij hem vermaanden met het „Ken uzelf”, dan stelden zij dit voor, opdat hij niet onbekend zou blijven met zijn voortreffelijkheid en uitnemendheid; ten einde hem opgeblazen te maken en een ijdele gedachte van zichzelf te vormen; waardoor hij aan de hoer gelijk werd, die haar vuilheid met een mooi kleed bedekt, opdat zij in het oog van een vreemde schoon en eerbaar zou lijken.

Laat ons dan uit de Wet onze zonde, en uit haar bedreigingen onze strafschuldigheid leren kennen; en als wij van deze onze grote ellende een gevoel ontvangen hebben, laat het ons dan opwekken om de ware troost ernstig te zoeken, die alleen gegeven wordt in Christus Jezus, onze Heere; *door Hem, Die God is, boven alles te prijzen in der eeuwigheid. Amen.*

Einde van het eerste deel van de Catechismus.